

แผนที่เส้นทางภูมิปัญญาชาวบ้านตำบลนาสี
อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

ด้านการเกษตร

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ด้านศิลปกรรม

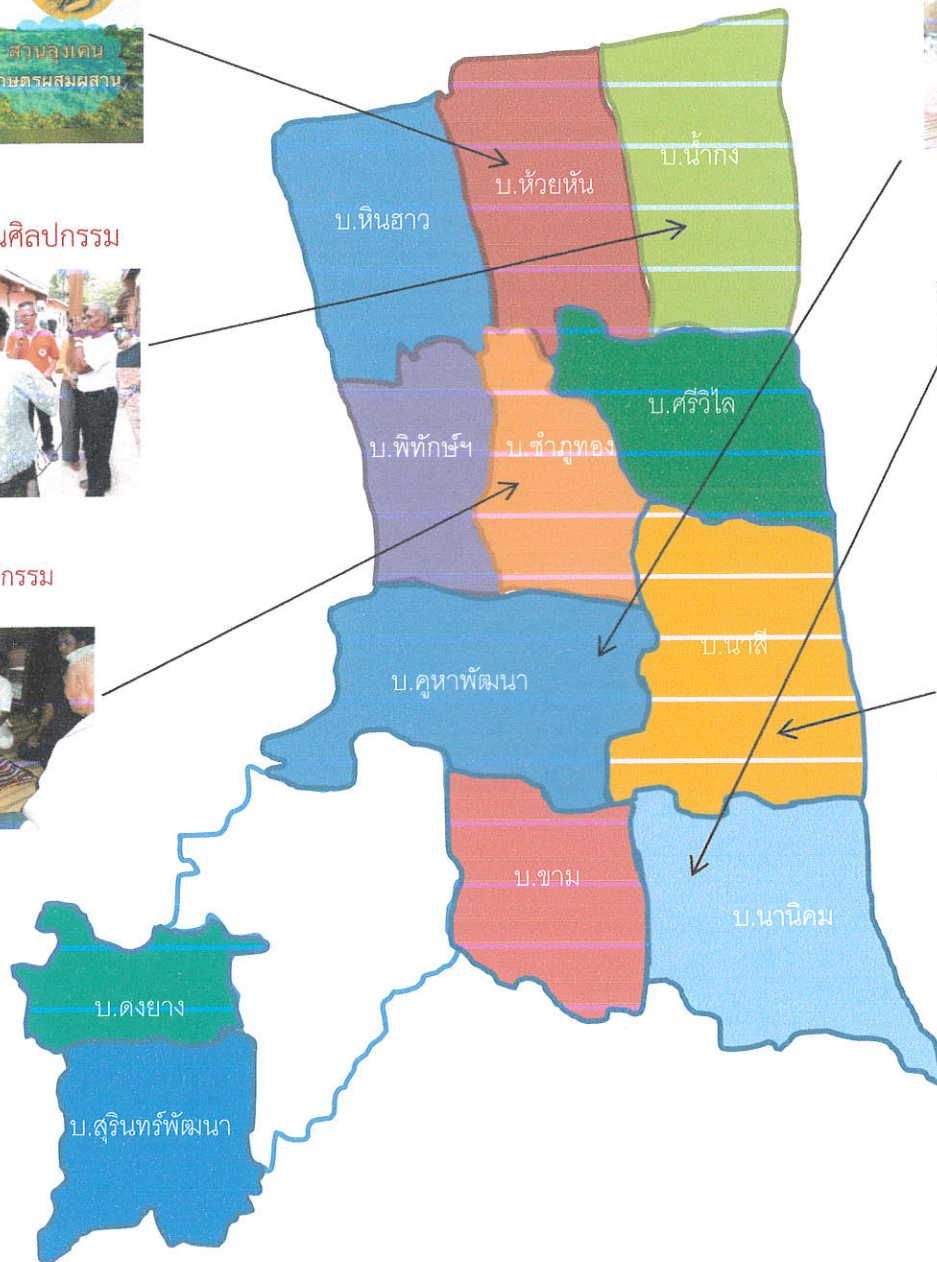
ด้านหัตถกรรม

ด้านศาสนา พิธีกรรม

ด้านการแพทย์ไทย

ข้อมูลทั่วไปปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายเคน ชาลีกุล

วัน/เดือน/ปี เกิด ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๗ อายุ ๖๖ ปี

จบการศึกษา ม.๖

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ ๑๔๒ หมู่ที่ ๑๔ ตำบลนาสี อำเภอสวรรคคูหา

จังหวัดหนองบัวลำภู

ปัจจุบันประกอบอาชีพ เกษตรกรรม

มีความสามารถด้าน เกษตรกรรม การทำการเกษตรแบบผสมผสาน, เกษตรทฤษฎีใหม่

๒. เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภท

☒ ด้านเกษตรกรรม	☐ ด้านภาษาและวรรณกรรม
☐ ด้านหัตถกรรม	☐ ด้านศาสนาและพิธีกรรม
☐ ด้านอุตสาหกรรม	☐ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
☐ ด้านการแพทย์ไทย	☐ ด้านศิลปกรรม

๓. ข้อมูลรายละเอียด / ผลงาน / องค์ความรู้ / ความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน

๓.๑ แรงบันดาลใจ / ที่มาของความรู้

“หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” และ “เกษตรทฤษฎีใหม่” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจ โดยดำเนินชีวิตตามหลักความพอประมาณ

๓.๒ รายละเอียดองค์ความรู้/ภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชน ศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ และทดลองปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา ลดการใช้สารเคมี ปรับรูปแบบการทำเกษตรเชิงเดี่ยวมาเป็นเกษตรผสมผสาน ทำให้ลดต้นทุนการผลิต สามารถพึ่งพาตนเอง

๔. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา / แนวคิดในการรักษาภูมิปัญญา

๔.๑ การบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจา

เป็นวิธีการที่ผู้ถ่ายทอดเป็นฝ่ายบอกเล่า อธิบาย หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สั่งสมของตนให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดในรูปของคำพูด โดยผู้ถ่ายทอดจะต้องเป็นฝ่ายเตรียมเนื้อหาที่จะพูด วิธีนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้ ส่วนผู้รับการถ่ายทอดจะเป็นผู้รับฟังและจดจำความรู้หรือบันทึกสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับฟังตามไปด้วย

๔.๒ การสาธิต

เป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ผู้ถ่ายทอดแสดงหรือกระทำพร้อมกับการบอกหรือ อธิบาย เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้ การสาธิตที่นิยมใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ การสาธิตวิธีการและการสาธิตประกอบการบรรยาย

๔.๓ การปฏิบัติจริง

เป็นวิธีการถ่ายทอดที่ผู้รับการถ่ายทอดลงมือกระทำจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง โดยผู้ถ่ายทอดเป็นผู้คอยแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน และได้ผลงานตามที่ต้องการด้วยวิธีการนี้ผู้รับการถ่ายทอดจะได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ไปทีละเล็กละน้อย

ข้อมูลทั่วไปปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายเลิศ แก้วเรืองแสง

วัน/เดือน/ปี เกิด ๑๐ มิถุนายน ๒๔๘๙

อายุ ๗๖ ปี

จบการศึกษา ป.๔

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ หมู่ที่ ๙ ตำบลนาสี อำเภอสวรรคคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

ปัจจุบันประกอบอาชีพ เกษตรกรรม

มีความสามารถด้าน ด้านศาสนาและพิธีกรรม

๒. เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภท

() ด้านเกษตรกรรม	() ด้านภาษาและวรรณกรรม
() ด้านหัตถกรรม	(✓) ด้านศาสนาและพิธีกรรม
() ด้านอุตสาหกรรม	() การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
() ด้านการแพทย์ไทย	() ด้านศิลปกรรม

๓. ข้อมูลรายละเอียด / ผลงาน / องค์ความรู้ / ความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน

๓.๑ แร้งบันดาลใจ / ที่มาของความรู้

ได้เริ่มฝึกการเป็นพิธีกรทางศาสนาในงานต่างๆ เช่นงานทำบุญขึ้นปีใหม่ งานบวชนาค งานมงคลสมรส ตลอดจนงานศพโดยได้วิชาความรู้จากการจำจำจากคนแก่ๆที่เคยทำงานด้านนี้ เก็บเกี่ยวความรู้มาเรื่อยๆจนสามารถเป็นพิธีกรทางศาสนา (มีคณาณ) จนทำได้จนถึงปัจจุบัน

๓.๒ รายละเอียดองค์ความรู้/ภูมิปัญญา

การจดจำจากการไปร่วมในงานพิธีต่างๆซึ่งนำวิธีการหรือขั้นตอนที่ยังไม่รู้มาเพิ่มเติมในการทำงานและปฏิบัติให้ถูกต้องในด้านประเพณีทางศาสนา และยังได้เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับพิธีกรทางศาสนา และสามารถที่จะถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนได้ ที่สนใจอยากเรียนรู้เพื่อสืบทอดประเพณีทางศาสนาไม่ให้หายไปจากคนไทย

๔. ทรัพยากรที่ใช้ในการประกอบอาชีพ

- ตำราเกี่ยวกับงานทางพิธีการทางศาสนาและงานพิธีการต่างๆ

๕. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา / แนวคิดในการรักษาภูมิปัญญา

๕.๑ การบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจา

เป็นวิธีการที่ผู้ถ่ายทอดเป็นฝ่ายบอกเล่า อธิบาย หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สั่งสมของตนให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดในรูปของคำพูด โดยผู้ถ่ายทอดจะต้องเป็นฝ่ายเตรียมเนื้อหาที่จะพูด วิธีนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้ ส่วนผู้รับการถ่ายทอดจะเป็นผู้รับฟังและจดจำความรู้หรือบันทึกสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับฟังตามไปด้วย

๕.๒ การสาธิต

เป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ผู้ถ่ายทอดแสดงหรือกระทำพร้อมกับการบอกหรือ อธิบาย เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะทำให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้ การสาธิตที่นิยมใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ การสาธิตวิธีการและการสาธิตประกอบการบรรยาย

๕.๓ การปฏิบัติจริง

เป็นวิธีการถ่ายทอดที่ผู้รับการถ่ายทอดลงมือกระทำจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง โดยผู้ถ่ายทอดเป็นผู้คอยแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน และได้ผลงานตามที่ต้องการด้วยวิธีการนี้ผู้รับการถ่ายทอดจะได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ไปทีละเล็กละน้อย

ข้อมูลทั่วไปปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นางสาว พรหมโคตร

วัน/เดือน/ปี เกิด ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

อายุ ๔๕ ปี

จบการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ ๖๖ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลนาสี อำเภอสวรรคภูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

ปัจจุบันประกอบอาชีพ การเกษตร

มีความสามารถด้าน ด้านหัตถกรรม (สานตะกร้าจากเส้นพลาสติก)

๒. เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภท

() ด้านเกษตรกรรม

() ด้านภาษาและวรรณกรรม

(✓) ด้านหัตถกรรม

() ด้านศาสนาและพิธีกรรม

(✓) ด้านอุตสาหกรรม

() การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

() ด้านการแพทย์ไทย

() ด้านศิลปกรรม

๓. ข้อมูลรายละเอียด / ผลงาน / องค์ความรู้ / ความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน

๓.๑ แรงบันดาลใจ / ที่มาของความรู้

การนำวัสดุธรรมชาติที่มีในท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเพิ่มมูลค่า เบื้องต้นทำเพื่อใช้ในครัวเรือนและสามารถนำออกจำหน่ายสร้างรายได้ เป็นอาชีพเสริม

๓.๒ รายละเอียดองค์ความรู้/ภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากร ที่มีอยู่ในชุมชน ศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ และทดลองปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา ปรับรูปแบบโดยใช้สีย้อมที่ได้จากธรรมชาติ ทำให้ลดต้นทุนการผลิต สามารถพึ่งพาตนเอง

๔. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา / แนวคิดในการรักษาภูมิปัญญา

๔.๑ การบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจา

เป็นวิธีการที่ผู้ถ่ายทอดเป็นฝ่ายบอกเล่า อธิบาย หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สั่งสมของตนให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดในรูปของคำพูด โดยผู้ถ่ายทอดจะต้องเป็นฝ่ายเตรียมเนื้อหาที่จะพูด วิธีนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้ ส่วนผู้รับการถ่ายทอดจะเป็นผู้รับฟังและจดจำความรู้หรือบันทึกสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับฟังตามไปด้วย

๔.๒ การสาธิต

เป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ผู้ถ่ายทอดแสดงหรือกระทำพร้อมกับการบอกหรือ อธิบาย เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้ การสาธิตที่นิยมใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ การสาธิตวิธีการและการสาธิตประกอบการบรรยาย

๔.๓ การปฏิบัติจริง

เป็นวิธีการถ่ายทอดที่ผู้รับการถ่ายทอดลงมือกระทำจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง โดยผู้ถ่ายทอดเป็นผู้คอยแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน และได้ผลงานตามที่ต้องการด้วยวิธีนี้ผู้รับการถ่ายทอดจะได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ไปทีละเล็กละน้อย

ข้อมูลทั่วไปประชาชนชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นางดวงจันทร์ คำชนะ

วัน/เดือน/ปี เกิด ๑๔ เมษายน ๒๔๙๘

อายุ ๖๕ ปี

จบการศึกษา ป.๖

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ ๗๐ หมู่ที่ ๑ ตำบลนาสี อำเภอสวรรคุด จ.หนองบัวลำภู

ปัจจุบันประกอบอาชีพ เกษตรกรรม

มีความสามารถด้าน การแพทย์แผนไทย

๒. เป็นประชาชนชาวบ้านหรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภท

() ด้านเกษตรกรรม

() ด้านภาษาและวรรณกรรม

() ด้านหัตถกรรม

() ด้านศาสนาและพิธีกรรม

() ด้านอุตสาหกรรม

() การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(✓) ด้านการแพทย์ไทย

() ด้านศิลปกรรม

๓. ข้อมูลรายละเอียด / ผลงาน / องค์ความรู้ / ความสามารถของประชาชนชาวบ้าน

๓.๑ แรงบันดาลใจ / ที่มาของความรู้

การดูแลสุขภาพของมนุษย์มีมาตั้งแต่สมัยอดีตกาล มนุษย์ในแต่ละสังคมต่างก็มีวิธีการดูแลสุขภาพและรักษาอาการเจ็บป่วยด้วยวิธีการต่าง ๆ ออกไป ทั้งนี้ขึ้นกับบริบทของชุมชน ระบบความเชื่อ สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น สภาพสังคมในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและระบบการแพทย์ กระแสหลักทำให้ประชาชนทั้ง ในเมืองและชนบทมีการพึ่งพิงระบบการแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งเป็นระบบการแพทย์กระแสหลักเป็นส่วนใหญ่

๓.๒ รายละเอียดองค์ความรู้/ภูมิปัญญา

การนวดไทยเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะที่มีมาแต่โบราณ เกิดจากสัญชาตญาณเบื้องต้นของการอยู่รอด เมื่อมีอาการปวดเมื่อยหรือเจ็บป่วยตนเองหรือผู้ที่อยู่ใกล้เคียงมักจะลูบไล้บิบนวดบริเวณดังกล่าวทำให้อาการปวดเมื่อยลดลง เริ่มแรกๆ นางสาวดวงจันทร์ คำชนะนวดที่บ้านตัวเองโดยมิได้ตั้งใจ ต่อมาเริ่มสังเกตเห็นผลของการบิบนวดในบางจุด หรือบางวิธีที่ได้ผลจึงเก็บไว้เป็นประสบการณ์ และกลายเป็นความรู้

ที่สืบทอดกันต่อๆ มา จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ความรู้ที่ได้จึงสะสมจากลักษณะง่ายๆ ไปสู่ความสลับซับซ้อน จนสามารถสร้างเป็นทฤษฎีการนวด จึงกลายมาเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีบทบาทบำบัดรักษาอาการและโรคบางอย่าง

๔. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา / แนวคิดในการรักษาภูมิปัญญา

๔.๑ การบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจา

เป็นวิธีการที่ผู้ถ่ายทอดเป็นฝ่ายบอกเล่า อธิบาย หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สั่งสมของตนให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดในรูปของคำพูด โดยผู้ถ่ายทอดจะต้องเป็นฝ่ายเตรียมเนื้อหาที่จะพูด วิธีนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้ ส่วนผู้รับการถ่ายทอดจะเป็นผู้รับฟังและจดจำความรู้หรือบันทึกสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับฟังตามไปด้วย

๔.๒ การสาธิต

เป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ผู้ถ่ายทอดแสดงหรือกระทำพร้อมกับการบอกหรือ อธิบาย เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะทำให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้ การสาธิตที่นิยมใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ การสาธิตวิธีการและการสาธิตประกอบการบรรยาย

๔.๓ การปฏิบัติจริง

เป็นวิธีการถ่ายทอดที่ผู้รับการถ่ายทอดลงมือกระทำจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง โดยผู้ถ่ายทอดเป็นผู้คอยแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน และได้ผลงานตามที่ต้องการด้วยวิธีการนี้ผู้รับการถ่ายทอดจะได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ไปทีละเล็กละน้อย

ข้อมูลทั่วไปปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายยงยุทธ อำเคน

วัน/เดือน/ปี เกิด ๙ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖

อายุ ๗๙ ปี

จบการศึกษา ปริญญาตรี

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ ๗๒ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลนาสี อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

ปัจจุบันประกอบอาชีพ ข้าราชการบำนาญ

มีความสามารถด้าน ด้านศิลปกรรม หมอลำกลอน

๒. เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภท

☐ ด้านเกษตรกรรม	☐ ด้านภาษาและวรรณกรรม
☐ ด้านหัตถกรรม	☐ ด้านศาสนาและพิธีกรรม
☐ ด้านอุตสาหกรรม	☐ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
☐ ด้านการแพทย์ไทย	☒ ด้านศิลปกรรม

๓. ข้อมูลรายละเอียด / ผลงาน / องค์ความรู้ / ความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน

๓.๑ แรบบันดาลใจ / ที่มาของความรู้

ลำกลอน เป็นการลำที่มีหมอลำชายหญิงสองคนลำสลับกัน มีเครื่องดนตรีประกอบ คือ แคน การลำมีทั้งลำเรื่องนิทานโบราณคดีอีสาน เรียกว่า ลำเรื่องต่อกลอน ซึ่งผู้ลำจะต้องมีปฏิภาณไหวพริบที่ดี สามารถตอบโต้ ยกเหตุผลมาหักล้างฝ่ายตรงข้ามได้ ต่อมา มีการเพิ่มผู้ลำขึ้นอีกหนึ่งคน อาจเป็นชายหรือหญิง ผมเป็นคนชอบเสียงแคน ชอบเป่าแคนซึ่งเป็นพรสวรรค์ของตัวเองในการลำ ทั้งทางด้านเสียงร้อง ปฏิภาณไหวพริบ และ ความจำเป็นที่นิยมในหมู่ผู้สูงอายุ เทคโนโลยีวิทยุโทรทัศน์ ทำให้ดนตรีสดจริงเข้ามาแทรกในวิถีชีวิต

ของผู้คนอีสาน ความนิยมของการชมหมอลำ ค่อนข้างจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด จนเกิดความวิตกกังวลกันมากในกลุ่มนักอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน แต่แล้วมนต์ขลังของหมอลำก็ได้กลับมาอีกครั้ง ด้วยรูปแบบที่สะท้อนวงการด้วยการแสดงที่เรียกว่า ลำซิ่ง ซึ่งเป็นวิวัฒนาการของลำคู่ (เพราะใช้หมอลำ ๒ - ๓ คน) ใช้เครื่องดนตรีสากลเข้าร่วม ให้จังหวะเหมือนลำเพลิน มีทางเครื่องเหมือนดนตรีลูกทุ่ง กลอนลำสนุกสนานมีจังหวะอันเร้าใจ ทำให้ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว และในงานบุญข้าวเจ้านางสงกรานต์หลวงพ่อบุญไชยเชษฐาธิราชจะมีการประกวดการร้องหมอลำกลอนย้อนยุคทุกปี เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมสืบต่อไปให้รุ่นลูกหลานได้สืบต่อไป จนถึงกับมีบางท่านถึงกับกล่าวว่า "หมอลำไม่มีวันตาย จากลมหายใจชาวอีสาน"

๔. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา / แนวคิดในการรักษาภูมิปัญญา

๔.๑ การบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจา

เป็นวิธีการที่ผู้ถ่ายทอดเป็นฝ่ายบอกเล่า อธิบาย หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สั่งสมของตนให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดในรูปของคำพูด โดยผู้ถ่ายทอดจะต้องเป็นฝ่ายเตรียมเนื้อหาที่จะพูด วิธีนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้ ส่วนผู้รับการถ่ายทอดจะเป็นผู้รับฟังและจดจำความรู้หรือบันทึกสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับฟังตามไปด้วย

๔.๒ การสาธิต

เป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ผู้ถ่ายทอดแสดงหรือกระทำพร้อมกับการบอกหรือ อธิบาย เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้ การสาธิตที่นิยมใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ การสาธิตวิธีการและการสาธิตประกอบการบรรยาย

๔.๓ การปฏิบัติจริง

เป็นวิธีการถ่ายทอดที่ผู้รับการถ่ายทอดลงมือกระทำจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง โดยผู้ถ่ายทอดเป็นผู้คอยแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน และได้ผลงานตามที่ต้องการด้วยวิธีการนี้ผู้รับการถ่ายทอดจะได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ไปทีละเล็กละน้อย

ข้อมูลทั่วไปปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นางคำหวาน อำเคน

วัน/เดือน/ปี เกิด ๑๐ ธันวาคม ๒๔๘๘

อายุ ๗๗ ปี

จบการศึกษา มัธยมศึกษา

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ ๗๒ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลนาสี อำเภอสวรรคคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

ปัจจุบันประกอบอาชีพ แม่บ้าน

มีความสามารถด้าน ด้านศิลปกรรม หมอลำกลอน

๒. เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภท

() ด้านเกษตรกรรม

() ด้านภาษาและวรรณกรรม

() ด้านหัตถกรรม

() ด้านศาสนาและพิธีกรรม

() ด้านอุตสาหกรรม

() การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

() ด้านการแพทย์ไทย

(✓) ด้านศิลปกรรม

๓. ข้อมูลรายละเอียด / ผลงาน / องค์ความรู้ / ความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน

๓.๑ แร้งบันดาลใจ / ที่มาของความรู้

ลำกลอน เป็นการลำที่มีหมอลำชายหญิงสองคนลำสลับกัน มีเครื่องดนตรีประกอบ คือ แคน การลำมีทั้งลำเรื่องนิทานโบราณคดีอีสาน เรียกว่า ลำเรื่องต่อกลอน ซึ่งผู้ลำจะต้องมีปฏิภาณไหวพริบดี สามารถตอบโต้ ยกเหตุผลมาหักล้างฝ่ายตรงข้ามได้ ต่อมามีการเพิ่มผู้ลำขึ้นอีกหนึ่งคน อาจเป็นชายหรือหญิง ผมเป็นคนชอบเสียงแคน ชอบเป่าแคนซึ่งเป็นพรสวรรค์ของตัวเองในการลำ ทั้งทางด้านเสียงร้อง ปฏิภาณไหวพริบ และ ความจำเป็นที่นิยมในหมู่ผู้สูงอายุ เทคโนโลยีวิทยุโทรทัศน์ ทำให้ดนตรีสดริงเข้ามาแทรกในวิถีชีวิต

ของผู้คนอีสาน ความนิยมของการชมหมอลำ ค่อนข้างจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด จนเกิดความวิตกกังวลกันมากในกลุ่มนักอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน แต่แล้วมนต์ขลังของหมอลำก็ได้กลับมาอีกครั้ง ด้วยรูปแบบที่สะท้อนวงการด้วยการแสดงที่เรียกว่า ลำซิ่ง ซึ่งเป็นวิวัฒนาการของลำคู่ (เพราะใช้หมอลำ ๒ - ๓ คน) ใช้เครื่องดนตรีสากลเข้าร่วม ให้จังหวะเหมือนลำเพลิน มีทางเครื่องเหมือนดนตรีลูกทุ่ง กลอนลำสนุกสนานมีจังหวะอันเร้าใจ ทำให้ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว และในงานบุญข้าวจ้างงานบวงสรวงหลวงปู่พระไชยเชษฐาธิราชจะมีการประกวดการร้องหมอลำกลอนย้อนยุคทุกปี เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมสืบต่อไปให้รุ่นลูกหลานได้สืบต่อไป จนถึงกับมีบางท่านถึงกับกล่าวว่า "หมอลำไม่มีวันตาย จากลมหายใจชาวอีสาน"

๔. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา / แนวคิดในการรักษาภูมิปัญญา

๔.๑ การบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจา

เป็นวิธีการที่ผู้ถ่ายทอดเป็นฝ่ายบอกเล่า อธิบาย หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สั่งสมของตนให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดในรูปของคำพูด โดยผู้ถ่ายทอดจะต้องเป็นฝ่ายเตรียมเนื้อหาที่จะพูด วิธีนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้ ส่วนผู้รับการถ่ายทอดจะเป็นผู้รับฟังและจดจำความรู้หรือบันทึกสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับฟังตามไปด้วย

๔.๒ การสาธิต

เป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ผู้ถ่ายทอดแสดงหรือกระทำพร้อมกับการบอกหรือ อธิบาย เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้ การสาธิตที่นิยมใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ การสาธิตวิธีการและการสาธิตประกอบการบรรยาย

๔.๓ การปฏิบัติจริง

เป็นวิธีการถ่ายทอดที่ผู้รับการถ่ายทอดลงมือกระทำจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง โดยผู้ถ่ายทอดเป็นผู้คอยแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน และได้ผลงานตามที่ต้องการด้วยวิธีการนี้ผู้รับการถ่ายทอดจะได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ไปทีละเล็กละน้อย

ข้อมูลทั่วไปปราชญ์ชาวบ้าน หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ - สกุล นายบันเทิง ปาดา

วัน/เดือน/ปี เกิด ๒๙ ตุลาคม ๒๕๑๒

อายุ ๕๓ ปี

จบการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลนาสี อำเภอสวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

ปัจจุบันประกอบอาชีพ การเกษตร

มีความสามารถด้าน ด้านภาษาและวรรณกรรม เล่านิทาน

๒. เป็นปราชญ์ชาวบ้านหรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเภท

☐ ด้านเกษตรกรรม	☒ ด้านภาษาและวรรณกรรม
☐ ด้านหัตถกรรม	☐ ด้านศาสนาและพิธีกรรม
☐ ด้านอุตสาหกรรม	☐ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
☐ ด้านการแพทย์ไทย	☐ ด้านศิลปกรรม

๓. ข้อมูลรายละเอียด / ผลงาน / องค์ความรู้ / ความสามารถของปราชญ์ชาวบ้าน

๓.๑ แร่บันดาลใจ / ที่มาของความรู้

นายบันเทิงชอบเล่านิทานและแต่งกลอนให้หลานๆ ได้ฟัง สอนลูกหลานด้วย คำผญาที่เป็นสิ่งที่หาฟังได้ยากในปัจจุบัน จึงควรสืบทอดและอนุรักษ์ไว้ให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้เรียนรู้ศึกษาต่อไป

๔. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา / แนวคิดในการรักษาภูมิปัญญา

๔.๑ การบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจา

เป็นวิธีการที่ผู้ถ่ายทอดเป็นฝ่ายบอกเล่า อธิบาย หรือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สั่งสมของตนให้แก่ผู้รับการถ่ายทอดในรูปของคำพูด โดยผู้ถ่ายทอดจะต้องเป็นฝ่ายเตรียมเนื้อหาที่จะพูด วิธีนี้ผู้ถ่ายทอดจะมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้ ส่วนผู้รับการถ่ายทอดจะเป็นผู้รับฟังและจดจำความรู้หรือบันทึกสาระสำคัญต่าง ๆ ที่ได้รับฟังตามไปด้วย

๔.๒ การสาธิต

เป็นวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาที่ผู้ถ่ายทอดแสดงหรือกระทำพร้อมกับการบอกหรือ อธิบาย เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดได้ประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ซึ่งจะทำให้เข้าใจวิธีการ ขั้นตอน และสามารถปฏิบัติได้ การสาธิตที่นิยมใช้ในการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ การสาธิตวิธีการและการสาธิตประกอบการบรรยาย

๔.๓ การปฏิบัติจริง

เป็นวิธีการถ่ายทอดที่ผู้รับการถ่ายทอดลงมือกระทำจริงในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริง โดยผู้ถ่ายทอดเป็นผู้คอยแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไข เพื่อให้กระบวนการปฏิบัติถูกต้องตามขั้นตอน และได้ผลงานตามที่ต้องการด้วยวิธีการนี้ผู้รับการถ่ายทอดจะได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ไปทีละเล็กละน้อย